

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської майстерності



«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 04 » 01 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФОРТЕПІАНО
для студентів**

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
Освітнього рівня: перший (бакалаврський)
Освітньої програми
025.00.02 Сольний спів

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02166554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 3301/21

Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

« » 20 21 р.

Київ – 2021

Розробник: Ляшенко Ольга Дмитрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: Романенко Анастасія Романівна, канд. культурології, доцент; Свириденко Наталія Сергіївна, канд. мистецтвознавства, професор; Полянський Вячеслав Анварович, професор; Куришев Євген Володимирович, канд. пед. наук, доцент; Беренбейн Інесса Самійлівна, канд. мистецтвознавства, доцент; Гумінюк Станіслав Павлович, викладач; Бутенко Тетяна Максимівна, викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол № 10 від «27» листопада 2020 року

Т. в. о. завідувача кафедри _____ Анастасія РОМАНЕНКО
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 025.00.02 «Сольний спів»

«27» листопада 2020 року

Гарант освітньо-професійної програми 025.00.02 «Сольний спів»
_____ Яна КИРИЛЕНКО
(підпис)

Робочу програму перевірено

«___» _____ 2021 року

Заступник директора

з науково-методичної та навчальної роботи _____ Алла ТАРАННИК
(підпис)

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № __

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕШАНО»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та Оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	8 кредитів / 240 годин	
Курс	2	
Семестр	III	IV
Кількість змістових модулів з розподілом:	2 змістові модулі	
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, у тому числі:	30	30
Аудиторні	19	17
Модульний контроль	2	2
Семестровий контроль	6	6
Самостійна робота	3	5
Форма семестрового контролю	залік	-

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕПІАНО»

Мета навчального курсу – навчити студентів грати нескладні різножанрові та різні за своїм стилем музичні твори на фортепіано, нескладний фортепіанний супровід до вокальних вправ, вокалізів і вокальних творів.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з композиторами різних стилів та напрямків;
- засвоїти музикознавчу термінологію та навчити користуватися нею;
- розглянути специфіку виконання музичних творів різних стилів та жанрів на фортепіано;
- опрацювати прийоми інтонування та звуковидобування на фортепіано;
- навчити студентів відображати засоби музичної виразності на фортепіано (інтонувати мелодію, відтворювати динамічні та агогічні вказівки, грати технічні та кантиленні твори);
- сформувати вміння підбирати на слух, акомпанувати.

У процесі роботи зі студентами застосовуються такі **методи**:

- за джерелом інформації: словесні (пояснення, розповідь, бесіда), наочні (практично-виконавський показ, спостереження);
- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;
- за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;
- за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача, самостійна репетиційна робота студентів з нотним матеріалом, а також методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

Форми роботи – аудиторні індивідуальні (практичні) заняття, самостійна робота студентів, консультації викладача.

Засоби навчання – нотний матеріал, аудіо-, відеоматеріали, методичні рекомендації.

Формою контролю знань та вмінь студентів з курсу «Фортепіано» є модульні контрольні роботи (III та IV семестр) та залік (III семестр).

Вивчення дисципліни «Фортепіано» сприяє формуванню у студентів таких фахових та загальних *компетентностей*:

Програмні компетентності		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі, що характеризуються комплексністю, інтеграцією мистецтв та інноватикою.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	<i>Світоглядна:</i> Загально-культурна ерудиція, широке коло інтересів. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії.
	ЗК 3	<i>Комунікативна:</i> здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення.
	ЗК 4	<i>Інформаційна:</i> здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань.
	ЗК 6	<i>Самоосвітня:</i> здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.
	Фахові компетентності (ФК)	ФК 1
ФК 2		<i>Музично-інформаційна і технологічна:</i> здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках.
ФК 3		<i>Мистецтвознавча:</i> володіння базовими знаннями з історії мистецтв.
ФК 4		<i>Музично-теоретична:</i> уміння читати нотний текст з аркуша. Здатність застосовувати у процесі навчання та фахової діяльності знання з теорії музики. Сформованість музично-теоретичного тезаурусу.
ФК 8		<i>Інструментально-виконавська:</i> здатність застосовувати інструментально-виконавські уміння у навчальній, педагогічній та концертно-виконавській діяльності. Знання інструментально-педагогічного репертуару та

		володіння методами роботи над творами різної форми, жанру, стилю.
--	--	---

Програмні результати навчання	
ПРН 4	Мисленнева активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.
ПРН 10	Володіння фортепіано в обсязі, необхідному для вокально-виконавської та вокально-педагогічної діяльності. Уміння грати нескладний фортепіанний супровід до вокальних вправ, вокалізів і вокальних творів, партитури для вокальних ансамблів.
ПРН 11	Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху. Спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію. Здатність до самоосвіти, самоорганізації, рефлексії, самокоригування і самовдосконалення.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ «ФОРТЕПІАНО»

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Фортепіано» студенти повинні **знати**:

- творчі риси композиторів різних епох;
- прийоми інтонування та звуковидобування;
- як застосовувати у процесі навчання та фахової діяльності знання з теорії музики;

вміти:

- створювати власну інтерпретаційну модель музичного твору;
- емоційно-образно та виразно виконувати музичні твори на публіку;
- самостійно працювати;
- грати на фортепіано вокальні вправи з супроводом;
- грати по нотах і підбирати на слух нескладний акомпанемент до вокалізів та вокальних творів.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕПІАНО»

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Модульне прослух.	Практичні	Лабораторні	Семестровий контроль	
Змістовий модуль 1. Музичне мислення музиканта-інструменталіста							
Тема 1.1 Розвиток різних видів техніки.	12				10		2
Тема 1.2. Вивчення творів великої форми.	10				9		1
Модульна контрольна робота	2		2				
Підготовка та проходження контрольних заходів (семестровий контроль)	6					6	
Разом	30		2		19	6	3
Змістовий модуль 2. Основні компоненти практичної підготовки студента							
Тема 2.1. Формування навичок кантиленного інтонування.	13				10		3
Тема 2.2 Розвиток поліфонічного слуху.	9				7		2
Підготовка та проходження контрольних заходів (семестровий контроль)	6					6	
Модульна контрольна робота	2		2				
Разом	30		2		17	6	5
Усього	60		4		36	12	8

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕПІАНО»

Змістовий модуль 1

Музичне мислення музиканта-інструменталіста

Тема 1.1. Розвиток різних видів техніки

Індивідуальний підбір технічного матеріалу. Особливості фразування. Пошук ефективних шляхів подолання технічних складнощів. Розвиток різних видів техніки. Здобуття необхідних навичок педалізації, яка залежить від стилю і характеру творів. Оволодіння різними ритмічними формами. Піаністична пластика.

Основна література: 1, 4

Додаткова література: 9-11

Тема 1.2. Вивчення творів великої форми.

Складники музичної тканини (мотив, фраза, речення тощо). Гармонійний аналіз мелодико-ритмічних ліній музичної тканини в інтонаційному розвитку. Цілісні та поетапні типи роботи над музичними творами. Мішані типи роботи. Вивчення більш глибоких за змістом та більш складних за формою і фактурою творів. Твори великої форми: структурний аналіз творів.

Основна література: 2, 4.

Додаткова література: 10-11, 13.

Змістовий модуль 2

Основні компоненти практичної підготовки студента

Тема 2.1. Формування навичок кантиленного інтонування

Оволодіння вміннями якісного звуковидобування. Формування навичків кантиленного звуковидобування. Основні завдання роботи над мелодією та її інтонаційною виразністю. Знання особливостей звуковидобування у творах різних жанрів, стилів. Динамічна палітра звучання та її зв'язок зі змістом твору. Тембральне забарвлення інструментального звучання.

Розвиток навичок добору акомпанементу до пісенного матеріалу на слух. Специфіка інтерпретації творів. Побудова музичної форми. Різноманіття прийомів звуковидобування, драматургія контрастних образів. Мистецтво «співу» на роялі.

Основна література: 1, 2.

Додаткова література: 5,11, 13.

Тема 2.2 Розвиток поліфонічного слуху.

Поліфонія: побудова структури тем, відповіді та протиставлення у поліфонічних творах. Інтермеції та їхні різновиди. Розвиток поліфонічного слуху: вміння почути самостійність і виразність кожного голосу. Розробка репризи поліфонічних творів та їхні різновиди. Інтонування поліфонічних

творів. Створення власної виконавської концепції та шляхи формування виконавського задуму. Єдність смислових та динамічних кульмінацій.

Основна література: 1, 4.

Додаткова література: 10-11.

5. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

5.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лабораторних занять	1	19	19	17	17
Робота на лабораторному занятті	10	19	190	17	170
Модульна контрольна робота	25	1	25	1	25
Самостійна робота (виконання домашнього завдання)	5	2	10	2	10
Разом		-	244	-	222
Максимальна кількість балів: (усього за період роботи до заліку: (II семестр-I курсу)228 бал. +(III семестр II курсу)244 бал. = 472бал.					
Розрахунок коефіцієнта: 4,72					

5.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№	Зміст завдання	Критерії оцінювання		Б а л и
1	Розібрати музичний твір великої форми	Розібрати експозицію твору	1	5
		Розібрати розробку твору	1	
		Розібрати репризу твору	1	
		Розібрати всю I частину твору	1	
		Ознайомитись з іншими (II та III) частинами твору	1	
2	Розібрати п'єсу малої форми	Точне виконання тексту твору	1	5
		Точне виконання штрихів	1	
		Точне виконання ритму твору	1	
		Точне виконання аплікатури	1	
		Емоційне й виразне виконання п'єси	1	
3	Розібрати поліфонічний твір	Вірне виконання тексту та ритму твору.	1	5
		Вірне виконання штрихів та прикрас	1	
		Чує і відтворює на інструменті тему та протиставлення	1	
		Вірно відтворює поліфонічну структуру твору	1	
		Виконує цілісно і в характері весь музичний твір	1	
4	Розібрати етюд	Точне виконання тексту	1	5
		Точне виконання ритму	1	
		Точне виконання штрихів	1	
		Точне виконання динаміки	1	
		Гра в темпі	1	
Усього: 20 балів				

5.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення бакалаврів з дисципліни «Фортепіано» професійного спрямування «Сольний спів» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь і навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю.

Кожний модуль включає бали за відвідування занять, поточну роботу на практичних (індивідуальних) заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Модульне контрольна робота №1	Критерії оцінювання	Бали
Виконання студентами 2-х музичних творів різних жанрів: етюда або технічної п'єси та музичного твору великої форми.	Своєчасність виконання модульної контрольної роботи	5
	Виконання одного музичного твору напам'ять	5
	Виконання другого музичного твору напам'ять	5
	Правильна художня інтерпретація музичних творів. Технічна досконалість відтвореної інтерпретаційної моделі музичного твору	5
	Емоційно-образне виконання музичних творів	5
Максимальна кількість балів: 25		
Модульна контрольна робота №2	Критерії оцінювання	Бали
Виконання студентом 2-х музичних творів (кантиленної п'єси та поліфонії), які опрацьовувалися ним протягом вивчення змістового модуля 2	Своєчасність виконання модульного контрольного прослуховування	5
	Виконання одного музичного твору напам'ять	5
	Виконання двох і більше музичних творів по нотах.	5
	Правильна художня інтерпретація музичних творів. Технічна досконалість відтвореної інтерпретаційної моделі музичного твору	5
	Емоційно-образне виконання музичних творів	5
Максимальна кількість балів: 25		

5.4.Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

У процесі оцінювання навчальної роботи студентів застосовуються такі методи:

- усного контролю (оцінювання рівня сформованості інструментально-виконавських умінь студентів у процесі виконання на фортепіано навчальної програми відповідно до робочої програми навчального курсу);
- самоконтролю (самоаналіз, самооцінка та самокоригування студентом своїх музично-виконавських дій).

В третьому семестрі формою контролю є залік. На заліку враховується вся робота студента за семестр.

Формою навчання можуть бути як очні заняття зі студентами, так і дистанційні. При дистанційній формі навчання всі індивідуальні заняття, (в режимі онлайн-навчання) заздалегідь плануються викладачем в гугл-календарі (за розкладом складеним навчальним відділом) у форматі онлайн-конференції, в «Zoom». Кожному студенту викладач надсилає посилання на такі заняття. Але не тільки студентам надається доступ на ці заняття. При необхідності доступ надається і іншим викладачам, зав. кафедрою, працівникам навчального відділу, адміністрації Інституту мистецтв та університету.

При відсутності технічного забезпечення (немає світла, не працює інтернет, комп'ютер або планшет і т. ін.) заняття можуть проводитись на основі інших інформаційно-комп'ютерних технологій (з проведенням занять по вайберу або надсилаючи викладачу відеозапис тих музичних творів, над якими студент на цей час працює). Якщо студент надсилає викладачу записи музичних творів, то викладач аналізує гру студента і надає методичні рекомендації для подальшої самостійної роботи студента. Свої коментарі викладач може записати на відео (або надрукувати в текстовому повідомленні) та надіслати студентові.

Всі заплановані модульні прослуховування, заліки та екзамени відбуваються в запланований час. Студент заздалегідь (за 1-5 днів до певної форми контролю) записує вивчені музичні твори і самостійно завантажує їх у створену папку на Google-disk, до якої надається доступ викладачам та зав. кафедрою. Записи мають проводитися без вимикання та зупинки відеокамери, з початку до кінця виконання твору. На відео повинно бути чітко видно ігровий апарат виконавця, інструмент та його самого.

В умовах дистанційного навчання пропонується робота над такими творами:

1. Твором великої форми та п'єсою (технічною за своїм характером) або етюдом.

Якщо студент не має фортепіано вдома, то пропонується інший варіант:

2. Проспівати напам'ять вокальний твір і зробити письмовий аналіз тих музичних творів, що повинен вивчити студент в III семестрі.

5.5. Шкала відповідності оцінок

100 бальна шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно - відмінний рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками. Студент демонструє емоційний відгук на музику, сценічну свободу, виконує в характері, відчувається розуміння форми та цілісності музичних творів.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок. Студент втілює драматургію музичних творів, розуміння виразності музичної мови.
C	75-81 балів	Добре – загалом добрий рівень умінь та навичок із незначною кількістю помилок. Студент доносить зміст твору, але не вистачає якісного звуковидобування, фразування, вистроєності динамічного плану тощо.
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень умінь та навичок із значною кількістю недоліків, проте достатній для подальшого навчання або професійної діяльності. Студент демонструє маловиражені технічні, артистичні можливості, невпевненість у своїх діях.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень умінь та навичок. Студент зіштовхується із технічними зривами, погано інтонує, застосовує брудну педалізацію.
F X	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень умінь та навичок з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень умінь та навичок, що вимагає повторного вивчення дисципліни.

6. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕПІАНО»

Разом 60 год.: лабораторних – 36 год., МКР – 4 год., самостійна робота – 8 год., семестровий контроль – 12 год., підсумковий контроль – залік (у III семестрі)

	III семестр		IV семестр	
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля	Музичне мислення музиканта-інструменталіста		Основні компоненти практичної підготовки студента	
К-сть балів за модуль	239 балів		222 бали	
Заняття	1 – 10	11 19	1 – 10	11– 17
Теми занять та кількість балів	Розвиток різних видів техніки	Вивчення творів великої форми	Формування навичок кантиленного інтонування	Розвиток поліфонічного слуху
Відвідування	10б.	96	10 б.	7 б.
Робота під час занять	100 б	90 б	100 б	70 б
Самостійна робота	5б	5б	5б	5 б.
Модульна контрольна робота	25 б.		25 б.	
Рейтинговий бал	Всього 244		Всього – 222 бали	
Підсумковий контроль	залік		-	
Коефіцієнт	Усього за період роботи до заліку без урахування коефіцієнта – 472 балів (I курс II семестр -228 бал. + II курс III семестр – 244 бал). Коефіцієнт – 4,72 -			

7. ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

Етюд

1. Беренс Г. Тв. 70. 50 маленьких фортепіанних п'єс без октав: №№1- 30.
2. Беркович І. Маленькі етюди: №№ 1- 30.
3. Гедике О. Тв. 32. 40 мелодійних етюдів для початківців: №2, 3, 7. Тв.36. 60 легких фортепіанних п'єс для початківців. Зош.1:№№ 13, 14, 22.Тв. 46. 50 легких п'єс для фортепіано. Зош. 1: №№11, 18, 20.
4. Гнесіна О. Маленькі етюди для починаючих: №№1- 3, 7, 9- 13, 15, 19.
5. Черні К. Вибрані фортепіанні етюди. Під ред. Г.Гермера. Ч. 1: №№ 1- 6.
6. Шітте А. Тв. 108. 25 маленьких етюдів: №№ 1- 15. Тв. 160. 25 легких етюдів: №№ 1- 20; Вибрані етюди зарубіжних композиторів для фортепіано.Вип.1 №№ 2- 29. Етюди для фортепіано. Вип. 1. Під ред. В. Дельнової (за вибором).

П'єси

1. Агафонніков В. Музичні ігри. 27 п'єс для починаючого піаніста (за вибором).
2. Александров А. 6 маленьких п'єс для фортепіано (за вибором)
3. Антюфєєв Б. Дитячий альбом. (за вибором).
4. Барток Б. Дітям. Зош. 1 (найбільш легкі п'єси). Мікрокосмос. Зош. 1 (за вибором) .
5. Бер О. Зозуля.
6. Беренков В. Дві марійські пісні: Сі мажор, До мажор .
7. Беркович І. 25 маленьких п'єс (за вибором).
8. Блок В. Дитячий альбом: Колискова, Волинка грає, Ведмідь у лісі.
9. Волков В. 30 п'єс для фортепіано (за вибором). 10 п'єс для фортепіано (за вибором).
- 10.Гедіке О. Тв.36. 60 легких фортепіанних п'єс.
- 11.Герштейн В. 10 фортепіанних п'єс: №№3, 5, 6, 8.
- 12.Гольденвейзер О.Тв.11.Збірка п'єс для фортепіано: №№ 3, 5, 6.
- 13.Гречанінов О. Тв. 98. Дитячий альбом (за вибором).
- 14.Жилінський А. Фортепіанні п'єси для дітей (за вибором).
- 15.Кабалевський Д. Тв. 27. Вибрані п'єси для дітей (за вибором).

Поліфонічні твори

1. Аглінцева О. Російська пісня.
2. Бах І.С. Нотний зошит Анни Магдалени Бах: №1-Менует.
3. Беркович І. 25 легких п'єс для фортепіано: Канон.
4. Гедіке О. Тв. 36. 60 легких фортепіанних п'єс для початківців.
5. Гендель Г. Арія ре мінор, Менует мі мінор.
6. Глінка М. Дві поліфонічні п'єси: Мі бемоль мажор, ре мінор.
7. Гуммель І. П'єси: Фа мажор, До мажор, ре мінор.
8. Крігер І. Менует ля мінор.
9. Лисенко М. Ой, під горою, під перевозом. За річкою-бережком.

10. Михайлов К. Пісня.
11. Моцарт Л. Менует, Буре.
12. Салютринська Т. Протяжна.
13. Слонов Ю. П'єси для дітей: Поліфонічна п'єса.
14. Сорокін К. Дитячий куточок: Няньчина пісенька.

Твори великої форми

1. Бетховен Л. Сонатина Соль мажор.
2. Беркович І. Варіації на тему російської народної пісні "Во саду ли в огороде".
3. Гедіке О. Тв.36. Сонатина До мажор.
4. Кабалевський Д. Тв.51. №1 Варіації на тему народної пісні.
5. Литкова І. Варіації на тему білоруської народної пісні "Савка та Гришка зробили дуду".
6. Моцарт В. Алегро Сі-бемоль мажор. Легка сонатина До мажор.
7. Назарова Т. Варіації на тему російської народної пісні "Пойду ль я вийду ль я".
8. Салютринська Т. Сонатина.
9. Штейбельт Д. Сонатина До мажор.

ДОДАТКОВА НОТНА ЛІТЕРАТУРА

Для роботи над вокалізами, українськими піснями:

- *Єгоричева М.* Вправи для розвитку вокальної техніки.
- *Абт Ф.* Школа співу: вибрані вправи для низьких голосів у супроводі фортепіано.
- *Зейдлер Г.* Мистецтво співу. Частина I, II.
- Обробка *М. Глинки.* „Не щебечи, соловейку”;
- Обробка *В. Заремби.* „Дивлюсь я на небо”;
- Обробка *В. Косенка.* „Грицю, Грицю, до роботи”;
- Обробка *В. Косенка.* „Взяв би я бандуру”;
- Обробка *М. Лисенка.* „Там, де Ятрань круто в'ється”;
- Обробка *С. Людкевича.* „Ой, ти, дівчино, заручена”;
- Обробка *М. Лисенка.* „Ой не світи, місяченьку”;
- Обробка *Н. Скоробагатька.* „Стоїть гора високая”;
- Обробка *Н. Скоробагатька.* „Очерет лугом гуде”;
- Обробка *Ю. Соколовського.* „І шумить, і гуде”;
- Обробка *Ю. Соколовського.* „Лугом іду, коня веду”;
- Обробка *Ю. Соколовського.* „Місяць на небі”;
- Обробка *Ю. Соколовського.* „Тече річка невеличка”;
- Обробка *Ю. Щуровського.* „Ой, за гаєм, гаєм”;
- Обробка *Ю. Щуровського.* „Ой, ходила дівчина бережком”

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна(базова) література:

1. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано. /А. Д. Алексеев. – М.: Музыка, 1978. – 287 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв – 2 екз.)
2. Баренбойм Л. А. Путь к музыцированию. 2-е изд. – / Л. А. Баренбойм– Л.: Сов. композитор, 1973. – 270 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв 1 екз.).
3. Гаркуша Л. І., Економова О. С. Формування інструментально-виконавського досвіду майбутнього вчителя музичного мистецтва / Людмила Гаркуша, Ольга Економова. – К.: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2014. – 120 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв є 4 екз.).
4. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры: Записки педагога / Г. Г. Нейгауз. – [5-е изд.] – М. : Музыка, 1987. – 238 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв 5 екз.)

Додаткова література

1. Голубовская Н. И. Искусство педализации. / Н. И. Голубовская – Л.: Сов. композитор, 1985. – 96 с.
2. Кременштейн Б. Л. Воспитание самостоятельности учащегося в классе специального фортепиано. / Б. Л. Кременштейн– М.: Сов. композитор, 2003. – 120 с.
3. Маккиннон Л. Игра наизусть. / Л. Маккиннон– М.: Искусство, 1967. – 144 с.
4. Мартинсен К. А. Индивидуальная фортепианная техника (на основе звукотворческой воли) \ Карл Адольф Мартинсен; [пер. с нем. В. Л. Михелис]; ред. Г. М. Когана. – М.: Музыка. 1966. – 217 с.
5. Мартинсен К. А. Методика индивидуального преподавания игры на фортепиано / Карл Адольф Мартинсен; [пер. с нем. В. Л. Михелис]; ред. Л. И. Ройзмана. – М.: Музыка, 1977. – 127 с.
6. Милич Б. Е. Воспитание ученика-пианиста в 5-7 классах ДМШ. / Б. Е. Милич– К.: Муз. Україна, 1982. – 86с.
7. Падалка Г. М. Учитель, музыка, діти./ Галина Микитівна Падалка – К.: КГПИ, 1982. – 144 с
8. Савшинский С. И. Работа пианиста над музыкальным произведением / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 187 с.
9. Савшинский С. И. Работа пианиста над техникой / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 106 с.
10. Тимакин Е. М. Воспитание пианиста. Методическое пособие./ Е. М. Тимакин – М.: Музыка, 1989. – 144 с.
11. Цыпин Г. М. Обучение игре на фортепиано. / Г. М. Цыпин– М.: Сов. композитор, 1994. 176с.

9.ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ

1. Либерман Е. Я. Работа над фортепианной техникой. – М.: Искусство, 1985. – 144 с.*Посилання на електронний*

варіант: <http://elib.kubg.edu.ua/4871/>.

2. Нотний архів Б.Тараканова <http://notes.tarakanov.net/>
3. Ноти українських композиторів <http://ukrnotes.in.ua/>